

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою

Доц. _____ О.М. Максимець

«___» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Логіка та риторика»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»
(на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр»)

факультет енергетики і комп'ютерних технологій

2019–2020 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Логіка та риторика» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» (на основі рівня вищої освіти «Бакалавр»). – Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 12 с.

Розробники: к.п.н., доцент Тараненко Г.Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

Протокол від «___» _____ 2019 року № 1

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Доц. _____ О.М. Максимець

«___» _____ 2019 року

Схвалено методичною комісією факультету енергетики і комп'ютерних технологій для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» (на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр»)

Протокол № ____ від «_____» _____ 2019 року

Голова, доц. _____ Д.М.Нестерчук

«___» _____ 2019 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 12 «Інформаційні технології»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність 122 «Комп’ютерні науки та інформаційні технології»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2-й	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 2 год. самостійна робота – 3,5 год.	Ступінь вищої освіти «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	12 год.
		Лабораторні заняття	0 год.
		Практичні заняття	22 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	56 год.
		Форма контролю: диференційований залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни «Логіка та риторика» полягає в тому, щоб у доступній формі сформувати уявлення про закони й форми мислення та практичне значення науки, яка їх вивчає.

Завдання:

- навчити аналізувати термінологію та знаходити протиріччя в мисленні;
- навчити застосовувати логічні методи та формувати навички їх застосування;
- навчити використовувати отримані знання для того, щоб не допускати логічних помилок при складанні офіційних документів;
- формувати вміння аргументовано вести доказ певних тверджень, висувати, будувати і перевіряти версії, швидко знаходити раціональне зерно і помилки в розмірковуваннях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості виникнення й розвитку логіки;
- сутність і зміст форм мислення та операцій з ними;
- онтологічний, гносеологічний та праксеологічний зміст основних формально-логічних законів;
- сутність, структуру й різновиди доведення та заперечення.

вміти:

- правильно вибудовувати логічні міркування в процесі мислення, визначати форми мислення, їх різновиди, сутність;
- оперувати з обсягом і змістом поняття, аналізувати види понять, відношення між поняттями, надавати правильне визначення понять; проводити поділ понять;
- виокремлювати суб'єкт і предикат судження, визначати розподіленість термінів, вирішувати завдання за логічним квадратом, будувати таблиці істинності для складних суджень;
- перетворювати безпосередні умовиводи шляхом операцій обернення, перетворення, протиставлення предикату, аналізувати структуру категоричного силлогізму;
- оперувати з фігурами і модусами категоричного силлогізму, робити висновки за стверджувальним і заперечним модусами умовно-категоричного умовиводу;
- будувати вірні докази і заперечувати помилкові твердження;
- будувати пряме і непряме доведення, знаходити типові помилки в структурних елементах доведення;
- боротися проти недопустимих способів, які застосовуються в ході дискусій.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І ЗНАЧЕННЯ ЛОГІКИ, ЗАКОНИ МИСЛЕННЯ. ПОНЯТТЯ.

Тема 1. Предмет і значення логіки [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Мислення та його роль у пізнанні світу. Мислення як об'єкт вивчення логіки. Об'єктивна обумовленість внутрішньої структури розумового процесу. Основні компоненти змісту думки як відображення дійсності. Виникнення логіки та процес її формування. Аристотель - основоположник логіки. Логіка - наука про закони і форми правильного мислення. Специфіка предмету логіки. Місце логіки в системі наук. Формальна і діалектична логіка та їх співвідношення. Математична логіка. Поняття логічної форми (структури) думки і логічного закону. Єдність змісту думки і логічної форми. Істинність мислення і формально-логічна правильність міркування. Структура думки та її вираз за допомогою символів. Мислення і мова. Значення і роль логіки для науки і практики, для навчання і виховання. Логічне знання - необхідна умова досягнення істини в процесі міркування. Причини зростання значення логіки в сучасному житті. Культура мислення та роль логіки в її формуванні і розвитку. Логічна культура мислення особистості. Значення логічної культури в пізнанні і практичній діяльності людини.

Тема 2. Основні закони логіки [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Основні формально-логічні закони. Об'єктивність законів логіки та їх зв'язок з людською практикою. Загальнолюдський характер формально-логічних законів. Закони логіки як знаряддя пізнання дійсності. Логічні помилки, що пов'язані з порушенням вимог законів логіки: софізми і паралогізми, їх характеристика. Закон тотожності та його сутність. Формула закону тотожності та його об'єктивна основа. Характеристика закону суперечності та його формула. Завдання, які вирішує закон суперечності. Застосування закону суперечності. Закон виключеного третього, його визначення і логічна формула. Сфера застосування закону виключеного третього, забезпечення ним послідовності правильної думки. Логічні помилки, пов'язані з порушенням закону виключеного третього. Об'єктивні підстави даного закону, його роль в пізнанні і практичній діяльності. Закон достатньої підстави, його зміст, визначення, і логічна формула. Поняття сутності закону достатньої підстави. Логічні помилки, пов'язані з порушенням вимог закону достатньої підстави. Значення законів логіки. Роль логічних законів у сфері наукового пізнання.

Тема 3. Поняття [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Поняття. Відмінність між поняттям і уявленням. Логічні способи характеристики понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Відмінність між поняттям і словом та їх зв'язок. Зміст як сукупність існуючих ознак предметів, відображених у понятті. Обсяг та зміст поняття. Поділ понять на види за змістом і обсягом. Відношення між поняттями. Операції над поняттями: складання, множення, заперечення поняття, узагальнення, обмеження. Категорії як межа узагальнення. Роль поняття в пізнанні і практичній діяльності людини. Визначення (дефініція) як розкриття змісту поняття. Гносеологічні завдання визначення. Роль визначення у пізнанні і практиці. Реальні і номінальні визначення. Правила та помилки визначення. Відмінність визначення від опису, характеристики, порівняння, показу. Поділ поняття та його види (простий поділ, дихотомічний, класифікація).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУДЖЕННЯ. УМОВИВІД. ДОВЕДЕННЯ ТА СПРОСТУВАННЯ.

Тема 4. Судження [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Судження як основна форма мислення. Загальна характеристика судження і його структури: суб'єкт, предикат, зв'язка. Символи і формули суджень. Просте і складне судження. Судження і речення. Основні види простих суджень. Атрибутивні судження і судження із відношенням, їх вираз за формулами. Судження існування (екзистенційне) та його особливості. Роль суджень існування в процесі пізнання. Поділ суджень за змістом предикату, за якістю зв'язки, за обсягом суб'єкта, за модальністю, за типом логічних союзів. Категоричне судження як ствердження чи заперечення у безумовній формі. Поділ категоричних суджень на види за якістю та кількістю. Класифікація основних видів суджень. Розподіленість і нерозподіленість термінів у судженнях. Правила розподіленості термінів у судженнях. Символічне зображення розподіленості термінів. Поняття про квантори. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями: відношення протилежності (контрарності), відношення підпротилежності (підконтрарності), відношення суперечності (контрадикторності), відношення підпорядкування, їх сутність та характеристика. Відношення еквівалентності (рівнозначності). Практична і пізнавальна роль простих суджень в людській діяльності. Поняття складного судження. Процес утворення складних суджень. Умовні, єднальні і розподільні судження.

Тема 5. Умовивід як форма мислення. Дедуктивний умовивід [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Загальне поняття про умовивід як форму мислення. Визначення умовиводу та його структура. Поняття логічної підстави та логічного наслідку. Види умовиводів. Правильний та неправильний умовивід. Необхідний умовивід. Безпосередні умовиводи. Опосередковані умовиводи. Висновки логіки висловлювань. Ймовірні умовиводи. Обернення судження. Перетворення судження. Протиставлення предикату. Протиставлення суб'єкту. Висновки за логічним квадратом. Дедукція як умовивід від загального до часткового. Достовірність висновків дедуктивного умовиводу. Категоричний силізм та його сутність. Термін категоричного силізму. Аксиома силізму, її об'єктивний зміст та формулювання. Скорочені, складні та складноскорочені силізми (ентимема, полісилізм, соріти, еніхейрема). Загальні правила силізму. Поняття про фігури силізму: характеристика першої, другої, третьої та четвертої фігур. Модуси фігур силізму та їх позначення. Правила і модуси першої, другої, третьої та четвертої фігур силізму. Види категоричних силізмів. Логічні помилки, які трапляються в категоричних силізмах. Роль дедуктивного умовиводу в пізнанні і практиці.

Тема 6. Індуктивні умовиводи [2, 7, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62]. Характеристика індукції як умовиводу від часткового до загального. Засновки і висновки в індукції та її побудова. Опосередкованість індуктивного умовиводу. Відмінність індукції від дедукції в спрямованості. Повна індукція та її визначення. Засновки і висновки як склад повної індукції. Подвійність засновків. Достовірність висновків повної індукції. Випадки застосування повної індукції. Логічна структура, пізнавальна роль і сфера застосування повної індукції. Характеристика неповної індукції. Особливість неповної індукції та її важливість для пізнання. Види неповної індукції та її важливість для пізнання. Види неповної індукції. Поняття наукової індукції. Логічна основа висновку в науковій індукції, ймовірні і достовірні висновки. Зв'язок наукової індукції з різними методами наукового дослідження. Методи індукції. Взаємозв'язок дедуктивного та індуктивних умовиводів, їх роль в пізнанні і практиці.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість					балів
			годин					
			лк	лаб	пр.	СРС		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І ЗНАЧЕННЯ ЛОГІКИ. ЗАКОНИ МИСЛЕННЯ. ПОНЯТТЯ.								
1-2	Лекція 1	Логіка як наука	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 1	Предмет та значення логіки	-	-	2	-	4	
	Самостійна робота 1	Роль логіки у пізнавальній діяльності людини	-	-	-	9	4	
3-4	Лекція 2	Закони мислення	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 2	Основні закони логіки	-	-	4	-	8	
	Самостійна робота 2	Неосновні закони логіки	-	-	-	10	8	
5-6	Лекція 3	Поняття як форма мислення	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 3	Форми мислення. Поняття	-	-	4	-	8	
	Самостійна робота 3	Поняття у пізнавальній діяльності людини	-	-	-	10	8	
7-8	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10	
Всього за змістовий модуль 1 - 45 год.			6	-	10	29	50	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУДЖЕННЯ. УМОВИВІД.								
9-10	Лекція 4	Судження як форма мислення	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 4	Особливості судження як форми мислення	-	-	4	-	7	
	Самостійна робота 4	Роль судження у пізнанні людини	-	-	-	9	7	
11-12	Лекція 5	Умовивід як форма мислення. Дедуктивний умовивід	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 5	Особливості умовиводу як форми мислення	-	-	4	-	7	
	Самостійна робота 5	Дедуктивний умовивід у пізнавальній діяльності людини	-	-	-	9	7	
13-14	Лекція 6	Індуктивні умовиводи	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 6	Особливості індуктивного умовиводу	-	-	4	-	6	
	Самостійна робота 6	Наукова індукція	-	-	-	9	6	
15-16	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10	
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			6	-	12	27	50	
Залік							-	
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.							100	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Мислення та його роль у пізнанні світу. Мислення як об'єкт вивчення логіки.
2. Логіка як наука про закони і форми правильного мислення.
3. Специфіка предмету логіки. Місце логіки в системі наук.
4. Формальна і діалектична логіка та їх співвідношення. Математична логіка.
5. Поняття логічної форми (структури) думки і логічного закону.
6. Єдність змісту думки і логічної форми. Істинність мислення і формально-логічна правильність міркування.
7. Структура думки та її вираз за допомогою символів.
8. Мислення і мова.
9. Значення і роль логіки для науки і практики, для навчання і виховання.
10. Культура мислення та роль логіки в її формуванні і розвитку.
11. Процес зародження логіки в надрах філософії.
12. Логіка Давньої Індії.
13. Логіка Давньої Греції.
14. Логіка Середньовіччя.
15. Логіка Нового часу.
16. Некласичний етап розвитку логіки.
17. Математична логіка, багатозначна логіка, інтуїціоністська логіка.
18. Основні формально-логічні закони.
19. Логічні помилки, що пов'язані з порушенням вимог законів логіки: софізми і паралогізми, їх характеристика.
20. Закон тотожності та його сутність.
21. Характеристика закону суперечності та його формула.
22. Завдання, які вирішує закон суперечності.
23. Сфера застосування закону виключеного третього, забезпечення ним послідовності правильної думки.
24. Закон достатньої підстави, його зміст, визначення, і логічна формула.
25. Поняття. Відмінність між поняттям і уявленням.
26. Логічні способи характеристики понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.
27. Відмінність між поняттям і словом та їх зв'язок.
28. Обсяг та зміст поняття. Поділ понять на види за змістом і обсягом.
29. Відношення між поняттями.
30. Операції над поняттями: складання, множення, заперечення поняття, узагальнення, обмеження.
31. Визначення (дефініція) як розкриття змісту поняття. Відмінність визначення від опису, характеристики, порівняння, показу.
32. Реальні і номінальні визначення. Правила та помилки визначення.
33. Поділ поняття та його види (простий поділ, дихотомічний, класифікація).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Судження як основна форма мислення. Загальна характеристика судження і його структури: суб'єкт, предикат, зв'язка.
2. Символи і формули суджень. Просте і складне судження.
3. Основні види простих суджень.
4. Поділ суджень за змістом предикату, за якістю зв'язки, за обсягом суб'єкта, за модальністю, за типом логічних союзів.
5. Категоричне судження. Поділ категоричних суджень на види за якістю та кількістю.
6. Класифікація основних видів суджень.
7. Розподіленість і нерозподіленість термінів у судженнях. Правила розподіленості термінів у судженнях.
8. Відношення між судженнями.
9. Поняття складного судження. Процес утворення складних суджень.
10. Умовні, єднальні і розподільні судження.
11. Умовивід як форма мислення, його структура. Основні види умовиводів.
12. Обернення та перетворення судження.
13. Протиставлення предикату та протиставлення суб'єкту.
14. Висновки за логічним квадратом.
15. Дедукція як умовивід від загального до часткового.
16. Скорочені, складні та складноскорочені силогізми (ентимема, полісилогізм, соріти, еніхейрема).
17. Загальні правила силогізму.
18. Поняття про фігури силогізму: характеристика першої, другої, третьої та четвертої фігур.
19. Індукція як умовивід від часткового до загального.
20. Засновки і висновки в індукції та її побудова.
21. Опосередкованість індуктивного умовиводу.
22. Повна та неповна індукція.
23. Поняття наукової індукції.
24. Методи індукції.
25. Характеристика умовиводу за аналогією, його ознаки та структура.
26. Аналогія та її види.
27. Призначення методу моделювання. Оригінал і модель.
28. Гіпотеза як спосіб мислення. Призначення гіпотези та її роль. Логічна структура гіпотези.
29. Види гіпотез. Наукова гіпотеза та робоча гіпотеза.
30. Версія та її логічна структура. Предмет гіпотези та предмет версії.
31. Доведення та його структура. Види доведень.
32. Поняття спростування та його спрямованість. Способи спростування.
33. Правила доведення і спростування та помилки, які трапляються в доведеннях.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Абрамович С.Д. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл./ С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. - Л. : Світ, 2001. - 240 с.
2. Асмус В.Ф. Логика / В.Ф Асмус. – М.: Едиториал УРСС, 2001. – 392 с.
3. Бочаров В.А. Основы логики / В.А.Бочаров, В.И.Маркин. – М.:Высшая школа, 1994. – 352 с.
4. Гетманова А.Д. Логика / А.Д.Гетманова. – К.: Новая школа, 1995. – 303 с.
5. Горский Д.П. Краткий словарь по логике / Д.П.Горский, А.А.Ивин, А.Л.Никифорова. – М.: Мысль, 1991. – 344 с.
6. Дюмін О.З. Ділове спілкування. (Риторика та ораторське мистецтво): практ. посіб. / О. З. Дюмін, А. О. Ніколаєва ; Міністерство освіти і науки України. Науково-методичний центр вищої освіти, Харківський держ. технічний ун-т радіоелектроніки. - Х. : Вид-цтво ХТУРЕ, 2001. - 146 с.
7. Жеребкин В. Е. Логика / В. Е.Жеребкин. – Харьков: Изд-во Харьков. ун-та, 1968. – 256 с.
8. Иванов Е.А. Логика / Е.А.Иванов. – М.: БЕК, 1996. – 310 с.
9. Ивлев Ю.В. Логика / Ю.В.Ивлев. – М.: Просвещение, 1994. – 374 с.
10. Івін О.А. Логіка / О.А.Івін. – К.: Артєк, 1996. – 232 с.
11. Кириллов В.И. Логика / В.И.Кириллов, А.А.Старченко. – М.: Высшая школа, 1998. – 272 с.
12. Конверський А. Є. Логіка / А. Є. Конверський. – К.: Український Центр духовної культури, 1999. – 400 с.
13. Кондаков Н. И. Логический словарь / Н. И. Кондаков. – М.: Наука, 1975. – 720 с.
14. Марценюк С.П. Логіка: Курс лекцій / С.П.марценюк. – К.: НМК ВО, 1993. – 288 с.
15. Мацько Л. І. Риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - К. : Вища школа, 2003. - 311 с.
16. Мозгова Н.Г. Логіка / Н. Г. Мозгова. – К.: Каравелла, 2011. – 248 с.
17. Орендарчук Г. О. Логіка / Г. О. Орендарчук . – Тернопіль: Астон, 2008. – 272 с.
18. Руденко К.П. Логіка / К.П.Руденко. – К.: Вища школа, 1976. – 304 с.
19. Свинцов В.И. Логика / В.И.Свинцов. – М.: Скорина; Весь мир, 1998. – 352 с.
20. Солодухин О.А. Логика / О.А.Солодухин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 384 с.
21. Тофтул М. Г. Логіка / М. Г. Тофтул. – К.: Вид. центр «Академія», 2003. – 368 с.
22. Троїцька Т.С. Практикум з логіки: навчальний посібник / Т.С.Троїцька, Г.Г.Тараненко, О.М.Троїцька. – Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2013. – 100 с.
23. Хоменко І. Логіка / І.Хоменко. – К.: Абрис, 2004. – 255 с.
24. Хоменко І.В. Основи логіки / І.В.Хоменко, І.А.Алексюк. – К.: Золоті ворота, 1996. – 256 с.

Допоміжна:

25. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение / О.А. Баева. – Мн., 2001.
26. Введенская Л.А. Культура и искусство речи. Современная риторика: для высш. и сред. учеб. заведений / Л.А. Введенская, Л.Г. Павлова. - Ростов н/Д: Феникс, 1995. - 576 с.
27. Выготский Л.С. Мышление и речь: психологические исследования / Л. С. Выготский; ред. Г. Н. Шелогурова. - М.: Лабиринт, 1996. - 416 с.

28. Далецкий Ч.Б. Практикум по риторике. – М., 1996.
29. Дзюбенко О.Г. Культура дискуссий / О.Г.Дзюбенко, Т.В.Присяжный. – К.: Политиздат Украины, 1990. – 157 с.
30. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки / К.К.Жоль. – К.: Вища школа, 1992. – 128 с.
31. Зарецкая Е.Н. Риторика: Теория и практика речевой коммуникации / Е. Н. Зарецкая. - М.: Дело, 1998. - 480 с.
32. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії. – К., 1997.
33. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить / А.А.Ивин. – М.: Просвещение, 1990. – 237 с.
34. Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки / А.Т. Ішмуратов. – К.: Абрис, 1997. – 350 с.
35. Каган М.С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений / М.С.Каган. – М.: Политиздат, 1988. – 319 с.
36. Корнилова Е.Н. Риторика - искусство убеждать. Своеобразие публицистики античной эпохи: учеб. пособие / Е. Н. Корнилова; УРАО, МГУ им. М.В.Ломоносова. - М.: Изд-во УРАО, 1998. - 208 с.
37. Логика и риторика: хрестоматия: Учеб. пособие для студ. вузов / сост. В. Ф. Берков, Я. С. Яскевич. - Минск : ТетраСистемс, 1997. - 624 с.
38. Лук А.Н. Мышление и творчество / А.Н.Лук. – М.: Политиздат, 1976. – 144 с.
39. Маркова Т.И. Риторика и этика деловой презентации: учеб. пособие / Т. И. Маркова, В. А. Шенберг; Санкт-Петербургский гос. инженерно-экономический ун-т. - СПб.: СПбГИЭУ, 2001. - 100 с.
40. Мельников В.Н. Логические задачи / В.Н.Мельников. – К.; Одесса: Высшая школа, 1989. – 344 с.
41. Михальская А.К. Педагогическая риторика: история и теория: учеб. пособие для студ. пед. ун-тов и ин-тов / А. К. Михальская. - М. : Академия, 1998. - 432 с.
42. Мицич П. Как проводить деловые беседы / П.Мицич. – М.: Экономика, 1983. – 208 с.
43. Никифоров А. Л. Книга по логике / А.Л.Никифоров. – М., 1995. – 160 с.
44. Палеха Ю.И. Организация современной деловой коммуникации: Учеб.-метод. пособие. – 2-е изд., доп. и испр. / Ю.И.Палеха. – К.: МАУП, 1996. – 164 с.
45. Панасюк А.Ю. Управленческое общение: Практич. Советы / А.Ю.Панасюк. – М.: Экономика, 1990. – 112 с.
46. Сагач Г.М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації: навч. посібник / Г. М. Сагач; Міжнародна академія фундаментальних основ буття, Київський ін-т соціальних та культурних зв'язків ім. святої рівноапостольної княгині Ольги. - К. : Зоря, 2003. - 255 с.
47. Стернин И.А. Практическая риторика: учеб. пособие для студ. вузов / И. А. Стернин. - М. : ИЦ"Академия", 2003. - 270 с.
48. Стешов А.В. Как победить в споре: О культуре полемики / А.В. Стешов. – Л.: Лен-издат, 1991. – 191 с.
49. Таранов П.С. Искусство риторики: Универсальное пособие для умения говорить красиво и убедительно. – Симферополь, 2001
50. Троянкина Л.Д. Основы теории и практики эффективного речевого общения (современная риторика): учебно-метод. пособие / Л. Д. Троянкина; Рос. хим.технологический ун-т им. Д.И.Менделеева, Издательский центр. - М. : РХТУ им. Д.И.Менделеева, 2001. - 108 с.
51. Формальная логика. – Л.: Изд-во Лен. ун-та, 1977. – 358 с.

52. Хазагеров Т.Г. Общая риторика: Курс лекций. Словарь риторических приемов: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по напр. "Филология" / Т. Г. Хазагеров, Л. С. Ширина. - 2.изд., перераб. и доп. - Ростов н/Д : Феникс, 1999. - 320 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Богдановський І. В., Льовкіна О. Г. Логіка: Опорний конспект лекцій: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chitalka.info/gp_12/gp_12index.htm.
2. Жеребкін В. Є. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/15840720/logika/logika - zherebkin vye>
3. Ивин А. А. Логика: учебник для гуманитарных факультетов: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/ivina01/index.htm>.
4. Конверський А. Є. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15220809/logika/logika_-_konverskiy_aye.
5. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://nip.tsatu.edu.ua/>
6. Наукова бібліотека ТДАТУ – м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.
7. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
8. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>
9. Тофтул Н. Г. Логіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/books/184.html>.
10. Шадрин Д. А. Логика. Конспект лекцій: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.e-reading.org.ua/bookreader.php/99495/Shadrin_-_Logika_konspekt_lekciii.html.